

# Små erindringsglimt om min far, Einar Nørby

af Ghita Nørby

*Kgl. kammersanger Einar Nørby (1896-1983) blev, som det fremgår af artiklen, født i Thisted. Forældrene var lærer Niels Nørby og hustru Kirstine (f. Maltesen). Niels Nørby blev senere forstander for Teknisk Skole i Thisted. Einar Nørby blev uddannet ved Det kgl. Teaters operaskole. Efter yderligere studier i Paris debuterede han i 1928 på Det kgl. Teater som Mefistofeles i »Faust«, og herefter var han indtil 1969 en af teatrets førende sangere med et stort og alsidigt repertoire.*

Min far sagde altid, når han skulle rejse sydpå til Italien: »Nu trækker jeg vejret meget dybt ind, når jeg forlader Danmark, og så puster jeg først ud, når jeg er kørt igennem Tyskland«.

Det gjorde et stærkt indtryk på mig som barn, at min far kunne holde vejret så længe.

Min far Einar Nørby blev født i Thisted i 1896. Da jeg var lille, fortalte han mig altid historier om sin barndom. Om hvordan han

gik langs Limfjorden og fandt flinteøkser og pilespidser. Han vidste, hvor køkkenmøddingerne lå med østersskaller og potteskår, og han var god til at finde ting og se deres værdi og ægthed. På Thisted Museum ligger der mange oldtidsfund, som er min fars fortjeneste.

Men det bedste var, at han fortalte mig om det. Far var god til at fortælle historier om sin barndom. Om farlige spring over bækken



*Kirstine Nørby med børnene Ellen, Gerda, Einar og Agnethe omkring 1908.*

i skoven og mærkelige mennesker, som gik rundt i Thistedes gader og talte højt med sig selv. Han kunne også fortælle »lyvehistorier«, og undertiden var det svært at skelne mellem fantasi og virkelighed.

Far fortalte, at han som dreng havde skåret sit navnetræk i en rude oppe på loftet i sit barndomshjem, og at der på samme loft fandtes kasser fulde af alverdens biller og sommerfugle, som han havde fanget og sat på nåle. Jeg kom som stor pige op på loftet og så navnetrækket i ruden og også kasserne med alle billerne, som for længst var smuldret væk, så der nu kun stod de bare knappe-



*Einar Nørby som Henrik i Finn Höffdings opera »Kilderejsen«.*

nåle tilbage med fine navneskilte som små gravsten over de forsvundne dyr. – Se, det var en sand historie, og derved blev fantasihistorierne jo endnu bedre.

Først blev min far telegrafist og håndterede sproget med prikker og streger. Senere blev han sanger, kammersanger ved Det kgl. Teater. Mange sangere taler underligt. Min far sang med sin talestemme. Derfor kom det danske sprog i hans mund til at lyde så klart, så enkelt og med en sandhed og en varme, som er så sjælden.

I skolen var jeg ikke særlig klog og bestemt ikke nogen dygtig elev. Mine karakterer var ringe. En sommer havde jeg fået godt kryds i regning til eksamen, og det er virkelig ikke noget at råbe hurra for. Men i min familie var normerne anderledes, så selv et godt kryds skulle fejres. Det skete på restaurant »Grønningen«, og familien satte sig ved et vinduesbord ud til krydset, hvor Grønningen møder Esplanaden. Jeg husker, at vi skulle have ostemad, og langt om længe kom tjeneren og nærmest kastede fadet med ostemadder ned på bordet. Far blev aldeles rasende og skældte tjeneren ud på en særdeles højlydt måde, jeg kunne være gået i min grav af skam. Siden hen har jeg spekuleret over, hvorfor jeg ikke dengang var stolt af far. Han havde jo ret, man skal ikke kaste med ostemaden, men børn har vel en rædsel for det synlige, det tydelige, det der stikker af eller op. Den angst har jeg overvundet nu.

Under krigen boede der mange af fars og mors venner i vores lejlighed i Nyhavn. De kom og spiste gule ærter, men bagefter gik de ikke hjem igen. De blev hos os og sov på sofaen eller på gulvet, og pludselig var de alligevel forsvundet. Min bror Claus og jeg syntes, det var så hyggeligt, at disse venner kom hos os, uden at vi tænkte nærmere over hvorfor. – Vi var børn og gik i skole, men en dag skulle vi pludselig rejse til Hellerup og bo, og

det var endda lige midt i julen. Far insisterede på, at vores juletræ skulle med, så vores flyttevogn fik det pyntede juletræ spændt fast på bagsmækken, og vi – familien – kørte så efter træet og det hele ned ad Bredgade i vores blå Hilmann.

Denne bil var fars første, og den havde meget svært ved at klare stejle bakker. Gudhjem på Bornholm måtte vi opgive, og bakken ved sommerhuset i Store Havelse var en prøvelse for både far og bilen. Alle måtte stige ud, så far kunne være alene i vognen og udføre det mirakel, det var at køre helt op til toppen. Far havde i sin tid ejet en motorcykel med sidevogn, og med den havde mor og han kørt helt til Rom, men da de skulle hjem, blev mor sendt med toget, idet far havde fyldt sidevognen med »sjældne sten«, som han kaldte det.

Engang under krigen skulle far synge »Johannes Passionen« i Vor Frue Kirke i København. Han var nervøs for dette parti som Jesus, så stemningen var anspændt hjemme i Nyhavn. Mor, Claus og jeg skulle hen og høre far synge, og jeg hopper ned ad trappen fra 3. sal som den første. Når man går ind i Nyhavn 10, passerer man gennem en port og hen til trappen, som ligger på gårdsiden. Da jeg kommer ned i den mørke port, står der en mand og lader sit vand henne i et hjørne. Jeg bliver stående, men nu kommer far styrrende, tager fat i manden og slæber ham ud i gården, hvor han fylder en stor zinkbalje med vand, som han vil have manden til at skylle sine efterladenskaber væk med. Det blev trods alt for meget for manden, så han kaster baljen ned over fars ben og fødder, og med blodet flydende ned i skoen tog far afsted til Frue Kirke, hvor vi hørte ham synge Jesus.

Men fars raseri, stolthed og lidenskab blev så tydelig for mig, ligesom da han som den første hvide mand i verden sang Porgy i »Porgy og Bess«. Det var i tiden under kri-

gen, og helt ufarligt var det ikke i 1943 at opføre den amerikansk-jødiske George Gershwins opera på Det kgl. Teater. Tyskerne brød sig ikke om den, og der var trusler i luften, som ikke var morsomme, men far sang i den herlige opera aften efter aften, trods al fare og modstand.

Min far var meget dansk. Han elskede potteskår i køkkenmøddingen, han elskede lyset over Limfjorden, han elskede lærken, der hang over havremarken, og nattergalen, der sang i hyldebusken ved aftentide i sommerhuset i Store Havelse. Han lærte mig at elske jorden, som han lagde i min hånd, mens han



*Kgl. kammersanger Einar Nørby.*

fortalte mig, at i den kunne man lægge frø, og så ville de spire og gro.

Han elskede at sætte net om aftenen i Roskilde Fjord og stryge fjordrejer i det lave vand tidligt om morgenen, at bygge en røgovn til ålene, vi fangede, og passe urtehaven og træer og buske. At komme hjem med taskekrabber og lære os børn at spise dem. Ikke bare kløerne, men især maven. – Ude i entréen hører jeg ham råbe: »Hvad tror I, jeg har i lommen«. Så vidste vi det – en skildpadde! – og den skulle hedde Egisto Tango, opkaldt efter den dirigent, som far arbejdede med på Det kgl. Teater.

Der var altid lys, hvor far var, der var spænding og en galskab, en svaghed for livets

skønne sider og en stålsathed, som nok stammer fra Thy, hvor jeg tror, far svæver rundt og våger over barndommens land.

Min far lærte mig at være dansk, at holde af vores sprog og vores land på en helt almindelig og ligetil måde. – Danmark var det eneste land, hvori han kunne trække sit vejr.

---

Ghita Nørby

Født i 1935. Skuespiller. Er tilknyttet Det kgl. Teater, men har optrådt på de fleste københavnske teaterscener og herudover medvirket i talrige film.

